

IMFi Direktorite Nõukogu lõpetas artikkel IV konsultatsioonid Eesti Vabariigiga

5. mail 2014 viis Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) Direktorite Nõukogu lõpule artikkel IV kohased konsultatsioonid¹ Eesti Vabariigiga.

Ka 2013. aastal jätkus Eesti majanduse taastumine, kuigi aeglasemas tempos. SKP reaalkasv oli 0,8%. Kõige rohkem toetas seda eratarbimine, kõige negatiivsem komponent oli netoeksport. Inflatsioon aeglustus ligi 3,5%ni, kuid jäi sellegipoolest euroala keskmisest kiiremaks. Riigi rahandus oli jätkuvalt tugev. Eelarve puudujääk moodustas SKPst 0,2%, riigivõlg brutoarvestuses 10% ja netoarvestuses ligi 0%. Tööpuudus vähenes jätkuvalt ja langes 8,6%ni, mis on ligi pool 2010. aasta kõrgtasemest. Nominaalpalkade kasv kiirenes, ületades tööviljakuse kasvu ja avaldades survet hindade konkurentsivõimele. Jooksevkonto puudujääk oli väike ja rahvusvaheline netoinvesteeringispositsioon paranes. Välisvõlg vähenes brutoarvestuses 2013. aastal järsult ning pöördus netoarvestuses negatiivseks.

Majandusaktiivsus peaks 2014. aastal ja keskpikas perspektiivis nii välis- kui ka sisenõudluse toel elavnema. SKP reaalkasvuks prognoositakse 2014. aastal 2,4%. Keskpikas perspektiivis loetakse oodatavaks kasvupotentsiaaliks 3–3,5%. Inflatsioonimäär peaks keskpikas perspektiivis oodatavalt langema 2% lähedale, kuigi langustempo võib kasvava palgasurve tõttu aeglustuda. Väljavaate riskid on pisut negatiivsed ja valdavalt seotud kaubandusega. Eesti majanduskasvu võivad aeglustada eelkõige prognoositust ebasoodsamaks osutuvad majandustingimused Põhja- ja Baltimaade regioonis ja SRÜ riikides, millega võib kaasneda Eesti ekspordi või Eestisse suubuvate välismaiste otseinvesteeringute mahu vähenemine. Lisaks võib Eestit kahjulikult mõjutada intressimäärade tõus seoses võimaliku šokiga Põhjamaade pangandussüsteemis. Peale selle võib tööturg üle kuumenedes pärssida konkurentsivõimet ja ekspordi kasvu.

Eesti poliitilist agendat iseloomustab järjepidevus. Eelarve puudujäägiks prognoositakse 2014. aastal 0,4% SKPst. Sellega jääb riigi eelarveseisund vastavaks tsüklilistele tingimustele. Keskpikas perspektiivis jääb valitsussektori bilanss tänu ametlikult määratud struktuurse ülejäägi eesmärkidele tugevaks ning laseb surutiste korral täielikult toimida automaatsel stabilisaatoritel. Valitsus peaks siiski vältima täiendavaid suuri palgatõuse, millega võivad kaasneda demonstratsiooniefektid. Finantssektoris suurendab Eesti finantsstabiilsust täiendavalt

¹ IMFi asutamislepingu IV artikkel näeb ette, et fond peab oma liikmetega kahepoolseid konsultatsioone, mis toimuvad harilikult iga aasta. Fondi esindajate rühm külastab riiki, kogub majandus- ja finantsteavet ning arutab riigi ametiisikutega riigi majandusarengut ja -poliitikat. Pärast seda koostab töörühm aruande, mille Direktorite Nõukogu võtab oma arutelude aluseks.

Basel III uute kapitali- ja likviidsusnõuete ennetähtaegne rakendamine. Lisaks on Eesti sujuvaks liitumiseks pangandusliiduga tähtis tihe koostöö EKPga ning Põhja- ja Baltimaade järelevalveasutustega. Eesti suur tööpuudus vajab lähemat käsitlemist. Lisaks praegustele aktiivsetele tööturumeetmetele, millega püütakse leevendada oskustööjõu puudust ning hoida inimesi tööjõus osalemas, aitaks tööpuudust täiendavalt vähendada madalamapalgaliste töötajate maksukoormuse kärpimine. Lisaks peaks Eesti koordineerima Balti- ja Põhjamaadest naabritega oma taristu mitmekesistamist, mis võib samuti tema konkurentsivõimet parandada.

Direktorite Nõukogu hinnang²

Direktorite Nõukogu liikmed olid aruande koostajate hinnanguga nõus. Nad kiitsid Eesti kindlaksjäämist usaldusväärsele makromajanduspoliitikale. Nad märkisid, et kuigi Eesti kasvuväljavaade on soodne, on sellega seotud riskid keeruka piirkondliku keskkonna tõttu pisut negatiivsed. Nad rõhutasid vajadust jääda tugeva makromajanduspoliitika juurde, et säilitada konkurentsivõime, leevendada suurt tööpuudust ning toetada pikas perspektiivis majanduskasvu.

Nad tervitasid Eesti 2014. aasta eelarvet, mis jätkab Eesti puhul tavapäraseks saanud ettevaatlikku eelarvepoliitikat, millele on iseloomulik väike puudu- või ülejääk ning vähene võlg. Nad väljendasid arvamust, et eelarve aluseks olev kurss on valitsevate majandustingimustega üldjoontes kooskõlas ning nende suhtes asjakohane. Direktorite Nõukogu liikmed nõustusid sellega, et äsja loodud eelarvenõukogu ning uues riigieelarve seaduses sätestatud struktuurse ülejäägi eesmärgid peaksid aitama toime tulla Eesti eelarvepoliitika varasemate protsükliliste muustritega, vältides kulutuste jätkusuutmatut tõusu headel aegadel ning jättes automaatsetele stabilisaatoritele võimalusi toimimiseks halbadel. Üldisemalt rõhutasid Direktorite Nõukogu liikmed, et eelarvepoliitika peaks olema paindlik ja kasvusõbralik.

Nad tervitasid Eesti ametivõimude otsust säilitada arenevat finantsarhitektuuri silmas pidades tugev finantssüsteem, mis hõlmab uute kapitali- ja likviidsusnõuete kavakohaselt ennetähtaegset rakendamist. Nad soovitasid Eesti ametivõimudel teha tihedat koostööd EKPga ning Põhja- ja Baltimaade järelevalve- ja valitsusasutustega, et tagada Eesti sujuv liitumine pangandusliiduga. Seoses makrotasandi usaldatavusjärelevalve tugevdatud raamistikuga tuleks tähelepanelikult jälgida eluaseme hindade arengut.

Direktorite Nõukogu liikmed rõhutasid seoses palkade ja tööjõu ühikukulude hiljutise tõusuga vajadust säilitada konkurentsivõime. Mõistes, et kuigi palkade arengu määrab valdavalt ära turg, soovitasid nad Eesti asutustel hoiduda täiendavatest suurtest palgatõusudest avalikus sektoris või leppida kokku minimaalsetes palgatõusudes, kuni on selge, et need tõusud ei õhnesta netoeksporti.

Direktorite Nõukogu liikmed nõustusid hinnanguga, et Eesti suur struktuurne tööpuudus vajab lähemat käsitlemist. Nad võtsid teadmiseks, et Eesti on juba rakendanud meetmeid oskustööjõu puuduse vähendamiseks ja tööjõus osalemise määra säilitamiseks ning et nendele meetmetele

² Arutelu lõpus teeb IMFi peadirektor kui Direktorite Nõukogu esimees nõukogu liikmete seisukohtadest kokkuvõtte, mis edastatakse riigi ametivõimudele. Kokkuvõtetes kasutatavate kvalifikaatorite kohta saab lähemalt lugeda siit: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

eraldatud rahastust on oluliselt suurendatud. Direktorite Nõukogu liikmed nõustusid sellega, et väga heade oskustega tööjõu puudust aitaks vähendada ja tööviljakust suurendada täiendav töö selle nimel, et parandada juba töötavate inimeste oskuseid ja suurendada tehnilise haridusega töötajate arvu. Lisaks soovitasid nad eelarveneutraalselt vähendada madalamapalgaliste töötajate maksukoormust, mis aitaks peatada tööjõu ühikukulude tõusu ning parandada konkurentsivõimet.

Direktorite Nõukogu liikmed nõustusid hinnanguga, et piirkondlikul tasandil koordineeritud jõupingutused Eesti taristuühenduste parandamiseks tema naabritega aitaksid parandada tema konkurentsivõimet ning luua ülejäänud Euroopa Liiduga parema ühenduse.

Järgmine artikkel IV kohane konsultatsioon Eesti Vabariigiga peaks ootuste kohaselt toimuma tavapärasel 12 kuu tsüklis.

Eesti: valik makromajanduslikke ja sotsiaalseid näitajaid 2011–2014

(ühikud eraldi märgitud)

	2011	2012	2013	2014 progn.
Rahvamajanduse tulu, hinnad ja palgad				
SKP (mld eurot)	16,2	17,4	18,4	19,6
SKP reaalkasv (% võrreldes eelmise aastaga)	9,6	3,9	0,8	2,4
Keskmine ÜTHI (% võrreldes eelmise aastaga)	5,1	4,2	3,5	3,2
SKP deflaator (% võrreldes eelmise aastaga)	3,0	3,3	5,0	4,1
Keskmine kuupalk (% võrreldes eelmise aastaga)	4,4	6,9	7,6	6,0
Tööpuudus (% ILO määratlus)	12,3	10,0	8,6	8,5
Tööjõu keskmine nominaalne ühikukulu (% võrreldes eelmise aastaga)	-5,0	2,7	6,8	3,4
Säästmise-investeeringute saldo (% SKPst)				
Rahvamajanduse säästud	25,9	25,3	25,4	24,8
Erasektor	21,9	20,2	21,4	21,1
Avalik sektor	4,0	5,1	4,0	3,8
Sisemaised investeeringud	26,8	28,2	26,9	27,2
Põhivarainvesteeringud	23,6	25,2	25,3	25,7
Erasektor	19,5	19,7	20,9	21,6
Avalik sektor	4,2	5,5	4,4	4,2
Välissäästud	0,9	2,9	1,5	2,4
Valitsemissektor (ESA 95 alusel; % SKPst)				
Tulud	38,8	39,2	38,1	38,0
Kulutused	37,6	39,5	38,3	38,4
Eelarvetasakaal	1,2	-0,2	-0,2	-0,4
Välissektor (% SKPst)				
Kaubandusbilanss	-2,0	-4,5	-4,7	-4,3
Teenuste bilanss	8,2	7,0	6,7	6,0
Jooksevkonto	1,8	-1,8	-1,0	-1,3
Rahvusvahelised brutoreservid (mln eurot)				
Impordikuude kaupa	2,6
% lühiajalisest koguvõlast (sh kaubanduskrediit)	32,7
% baasrahast	82,9
Brutovälisvõlg (% SKPst) 1/	94,5	96,1	87,9	83,4
Netovälisvõlg (% SKPst) 2/	5,1	-1,4	-6,7	-6,3
Valitsemissektori välisvõlg (% SKPst)				
v.a valitsemissektori vahendid välismaal	3,2	7,4	7,8	7,3
sh valitsemissektori vahendid välismaal 3/	-3,6	-1,1	-0,3	-0,3
Valitsemissektori välisvõlg (bruto, % SKPst)	6,1	9,8	10,0	10,2
Valitsemissektori välisvõlg (neto, % SKPst)	-3,8	-0,3	0,7	1,6
Vahetuskurs (euro/USD, perioodi keskmine) 4/	1,41	1,29	1,33	...
Raha- ja laenuvõtmise kasv (% võrreldes eelmise aastaga)				
Sisemaised laenud (v.a valitsemissektorile)	-3,3	0,0	4,8	...
Lai rahapakkumine	30,9	5,7	6,3	...

Allikad: Eesti pädevad asutused ning IMFi hinnangud ja prognoosid.

1/ Sh kaubanduskrediidid.

2/ Ilma portfelli vahenditeta (sh rahaturuinstrumentid), tuletisinstrumentideta, muude investeerimisvahenditeta ja Eesti residentide reservvarata.

3/ Sh majanduse stabiliseerimise reserv.

4/ Eesti kroon oli kuni 2011. aastani seotud euroga kursiga 15,6466 EEK/EUR. Euro võeti kasutusele 1. jaanuaril 2011.

